University of Tehran
Faculty of
Sport Sciences and Health

Sport Management Journal

Online ISSN: 2676-427X

Perceptions and Knowledge about Doping Among Disabled Elite Athletes of Iran

Mohammad Sadegh Zaeifi[1] Ismaeil Sharifian[2]✉ Amirhesam Rahimi[3]

1. Department of Sports Management and Motor Behavior, Faculty of Sports Sciences, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. E-mail: sadeghzaeefi1999@sport.uk.ac.ir
2. Corresponding Author, Department of Sports Management and Motor Behavior, Faculty of Sports Sciences, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. E-mail: Sharifian@uk.ac.ir
3. Department of Sports Management and Motor Behavior, Faculty of Sports Sciences, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. E-mail: rahimi.amirhesam@uk.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received:
4 August 2023
Received in revised form:
8 October 2023
Accepted:
17 October 2023
Published online:
28 April 2025

Keywords:
Athletes,
Disabled,
Doping,
Knowledge,
Perceptions

ABSTRACT

Introduction: The present study investigated the perceptions and knowledge related to doping among elite disabled athletes of Iran.

Methods: The research method used in this study was qualitative (thematic analysis) and exploratory in nature, and was conducted in a field setting. Participants in the study (16 individuals) were elite disabled athletes who were members of the national team and had experience in Paralympic competitions. These participants were selected using purposive sampling and snowball sampling techniques until theoretical saturation was reached. The data collection tool was a semi-structured interview, and the data obtained from the interviews were analyzed using coding techniques. The validity and reliability of the interviews were assessed using established methods.

Results: The results of the study led to the identification of 21 factors, including cheating in classification and ineffective systems in the management factor, financial problems, lack of self-confidence and information in the personal factor, and coach ignorance and doping drugs in the environmental factor, in the perceptions and knowledge related to doping among elite disabled athletes.

Conclusion: Based on the results of the study, it can be concluded that the management, personal, and environmental factors have a significant impact on the perceptions and knowledge related to doping among disabled athletes. Therefore, it is recommended that managers and officials plan to prevent doping among disabled athletes and improve their understanding of the disadvantages of this phenomenon based on the above results.

Cite this article: Zaeifi, M. S., Sharifian, I. & Rahimi, A. H. (2025). Perceptions and knowledge about doping among disabled elite athletes Iran. *Sport Management Journal*, 17 (1),87-100.
DOI:http//doi.org/10.22059/JSM.2023.363319.3183.

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: https://jsm.ut.ac.ir/ | Email: jsm@ut.ac.ir.

© The Author(s). Publisher: University of Tehran Press.

University of Tehran
Faculty of
Sport Sciences and Health

Sport Management Journal

Online ISSN: 2676-427X

Extended Abstract

Introduction

The importance and role of para-sports, especially the presence of para-athletes, is undeniable in the international arena. This creates equal and fair competition among para-athletes. Therefore, it is necessary for para-athletes, coaches, and federations to increase their knowledge and awareness about doping. This research aimed to investigate the perceptions and knowledge of doping among elite para-athletes in Iran.

Methods

Qualitative research (thematic analysis) was conducted in an exploratory and applied manner, in the field. The participants in the study (16 people) were elite para-athletes who were members of the national team and had a history of participating in the Paralympic Games. The participants were selected using purposive sampling and snowball sampling until reaching theoretical saturation. The data collection tool was semi-structured interviews. To ensure the validity of the interviews, great care was taken in selecting the topic, designing the questions, recording and conducting the interviews, and analyzing the data. Inter-rater reliability was also used to calculate the reliability of the interviews. Qualitative data coding was used for data analysis.

Results

The results of the study identified 21 factors that influenced the perceptions and knowledge of doping among elite para-athletes. These factors were divided into three stages (management factors, individual factors, and environmental factors). The first stage was management factors, which were influenced by three factors. Researchers defined management factors as inefficient systems in para-sports, fraud in classification, and a lack of anti-doping facilities. The second stage was individual factors, which were influenced by 14 factors related to athletes' mental conditioning, competitive spirit, financial problems, compensation for decline, and more. The third and final stage was environmental factors, which were influenced by four factors related to the athlete's surroundings, such as coaches' knowledge and awareness, friends, and performance-enhancing drugs available in the market.

Conclusion

In conclusion, the results of this study showed that the perceptions and knowledge of doping among elite para-athletes and the factors identified in this study can provide a useful theoretical framework for reducing doping among para-athletes. Also, sports managers and officials, especially in the field of doping and the use of performance-enhancing drugs, can adopt practical solutions for each of the identified factors in each stage to help reduce doping among para-athletes in society. This can prevent the countless costs to para-athletes and the government, promote the health of para-athletes, and create a fair and healthy competition among para-athletes. It can also change existing models, attitudes, values, and behaviors, especially in the field of doping.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: The research was done without using financial resources

Authors' contribution: The authors have contributed equally

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest

Acknowledgments: This research was done with the guidance of distinguished professors and the cooperation of research participants.

مدیریت ورزشی
شاپا الکترونیکی: ۲۶۷۶-۴۲۷X
دانشگاه تهران
دانشکده علوم ورزشی و تندرستی

ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول ایران

محمدصادق ضعیفی[۱]، اسماعیل شریفیان[۲]✉، امیرحسام رحیمی[۳]

۱. گروه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. رایانامه: sadeghzaeefi1999@sport.uk.ac.ir

۲. نویسندهٔ مسئول، گروه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. رایانامه: sharifianes@uk.ac.ir

۳. گروه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. رایانامه: rahimi.amirhesam@uk.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۱۳
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۷/۱۶
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۲۵
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۰۸

کلیدواژه‌ها:
ادراکات،
دانش،
دوپینگ،
معلول،
ورزشکاران.

چکیده

مقدمه: در تحقیق حاضر ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول ایران بررسی شد.

روش پژوهش: روش تحقیق کیفی (تحلیل تماتیک) از نوع اکتشافی و به لحاظ هدف از نوع کاربردی بود و به شکل میدانی اجرا شد. مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۱۶ نفر از ورزشکاران نخبهٔ معلول عضو تیم ملی و با سابقهٔ حضور در مسابقات پارالمپیک بودند. این مشارکت‌کنندگان از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند در دسترس و به شیوهٔ گلوله‌برفی تا رسیدن به نقطهٔ اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبهٔ نیمه‌ساختارمند بود و برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، از روش کدگذاری استفاده شد. روایی و پایایی مصاحبه‌ها از طریق روش‌های معتبر بررسی شد.

یافته‌ها: نتایج تحقیق به کشف ۲۱ مؤلفه از جمله تقلب در کلاس‌بندی و سیستم‌های ناکارامد ورزش معلولان در عامل مدیریتی، مشکلات مالی و عدم اعتمادبه‌نفس و عدم اطلاعات ورزشکار در عامل فردی، ناآگاهی مربی و داروهای تقلبی در عامل محیطی در فرایند ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول منجر شد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج تحقیق عوامل مدیریتی، فردی و محیطی در ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیرگذارند. با توجه به نتایج مذکور بهتر است مدیران و مسئولان در جلوگیری از دوپینگ ورزشکاران معلول و افزایش درک آنها از معایب این پدیده برنامه‌ریزی کنند.

استناد: ضعیفی، محمدصادق؛ شریفیان، اسماعیل؛ و رحیمی، امیرحسام (۱۴۰۴). ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول ایران. *نشریهٔ مدیریت ورزشی*، (۱)۱۷، ۱۰۰-۸۷.
DOI:http//doi.org/10.22059/JSM.2023.363319.3183.

این نشریهٔ علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کریتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است.| آدرس نشریه: https://jsm.ut.ac.ir/ | ایمیل: jsm@ut.ac.ir.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

مقدمه

افراد دارای معلولیت، شامل افراد دارای آسیب‌های بلندمدت جسمی، ذهنی، فکری یا حسی‌اند که در تعامل با موانع مختلف ممکن است مانع مشارکت کامل و مؤثر آنها در جامعه به‌طور مساوی شوند (لئوناردی و همکاران، ۲۰۰۶). سالانه هزاران نفر در اثر حوادث مختلف قربانی صدمات نخاعی می‌شوند. بیماران مبتلا به صدمات نخاعی به‌دلیل محدودیت حرکتی و از دست دادن حس و حرکت در قسمت‌هایی از بدن به مشکلات جسمی، روانی و اجتماعی زیادی مبتلا می‌شوند (خدابخشی کولایی، اسماعیلی‌فر و فاسفی‌نژاد، ۲۰۱۵). در پی جنگ تحمیلی کشور ما نیز با گروه عظیمی از معلولان جنگی مواجه شد. طبق آمار منتشره از سوی سازمان بهزیستی جمهوری اسلامی ایران در سال ۸۸، ۱۰ درصد از مردم ایران به‌نوعی معلول هستند (سبحانی، اندام و ظریفی، ۲۰۱۵). همچنین افراد جانباز و معلول می‌توانند با شرکت در انواع فعالیت‌های ورزشی و تفریحی از مزایای جسمانی و روانی این فعالیت‌ها سود ببرند و کیفیت زندگی خود را افزایش دهند (حاتمی و همکاران، ۲۰۱۲). همچنین ترویج و توسعهٔ ورزش‌های تطبیقی، ترویج ورزش و سبک زندگی سالم در بین افراد دارای معلولیت، نمایش امکانات جسمی، فکری، عاطفی و ارادی، معنوی و غیره از اهداف اصلی ورزش معلولان است (ماخوف و همکاران، ۲۰۱۵). به همین دلایل ورزش برای معلولین به‌طور خاص مورد توجه همگان قرار گرفته است (سبحانی، اندام و ظریفی، ۲۰۱۵). برخی افراد ورزش را به‌صورت حرفه‌ای و برخی دیگر تفریحی انجام می‌دهند (کارگرفرد، کاشی و سرلک، ۲۰۰۹). دوپینگ نه‌تنها در ورزش حرفه‌ای وجود دارد، بلکه ورزشکاران غیرحرفه‌ای را که از داروهای ممنوعه استفاده می‌کنند نیز تحت تأثیر قرار داده است (سانتاماریا و مازئو، ۲۰۱۴).

مطالب زیادی در خصوص استفادهٔ غیرقانونی از داروها برای اهداف افزایش عملکرد در ورزشکاران نوشته شده است (بریتانیا، ۲۰۱۶). به‌جرأت می‌توان گفت آنچه به یک رویداد ورزشی زیبایی می‌بخشد، استفاده نکردن از داروهای نیروزا (دوپینگ) است که به نمایش ارزش‌های اخلاقی منجر می‌شود (بیرانوند و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین دوپینگ رقابت برابر و منصفانه را به تقلب و بی‌عدالتی تبدیل می‌کند، بنابراین استفاده از دوپینگ تعهد اخلاقی ورزشکار را نقض می‌کند. از سوی دیگر دوپینگ ضررهای زیادی به مصرف‌کننده وارد می‌کند که از دیدگاه اسلام هر چیزی که ضرر دارد حرام است (شمسایی و احمدیان، ۲۰۲۰). بر اساس تعریف کمیتهٔ بین‌المللی المپیک، دوپینگ، استفاده از موادی است که به سلامتی آسیب می‌زند و عملکرد ورزشی را بهبود می‌بخشد (افروندہ و تفاخ، ۲۰۱۹). برآورد تقریبی از مصرف مواد نیروزا حاکی از آن است شیوع مصرف مواد نیروزا در بین ورزشکاران رقمی بین ۱۰ تا ۴۰ درصد است (شارع‌پور و همکاران، ۲۰۱۸). آزمایش دوپینگ در بازی‌های پارالمپیک تابستانی استوک ماندویل در سال ۱۹۸۴ آغاز شده است و اولین و تنها مورد مثبت بودن تست در بازی‌های پارالمپیک زمستانی در Salt Lake در سال ۲۰۰۲ رخ داد (بریتانیا، ۲۰۱۶). براساس آمار کمیتهٔ بین‌المللی پارالمپیک (ipc) بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸ دویست و نوزده مورد مثبت تست دوپینگ شناسایی شده است. همچنین بیشترین دوپینگ صورت‌گرفته به‌ترتیب در ورزش‌های پاورلیفتینگ با ۱۱۵ مورد مثبت و پارا دو ومیدانی ۵۱ مورد مثبت ثبت شده است (وبر، پترسون و بلانک، ۲۰۲۲). همچنین نتایج تحقیقات محققین در زمینهٔ شیوع مصرف مواد نیروزا در ایران از سال ۱۳۸۳ تاکنون، نشان‌دهندهٔ شیوع بالای مصرف این مواد و آگاهی بسیار کم مصرف‌کنندگان مواد نیروزا دربارهٔ عوارض جانبی مصرف این مواد است (کارگرفرد، کاشی و سرلک، ۲۰۰۹). چنانکه طبق پژوهش‌های صورت‌گرفته مصرف مواد نیروزا را در ایران رقمی بین ۹ تا ۶۳ درصد را گزارش داده‌اند (شارع‌پور و همکاران، ۲۰۱۸).

امروزه عوامل مختلفی بر دوپینگ در ورزشکاران تأثیر می‌گذارد، چنانکه به‌نظر می‌رسد دوپینگ به‌خودی‌خود توسط یک ورزشکار انجام می‌شود، اما همیشه یک یا چند نهاد در تهیهٔ عوامل دوپینگ یا استفاده از آنها درگیرند، خواه دوستان و بستگان ورزشکار، یا کادر پزشکی، مدیر و هم‌تیمی‌های ورزشکار (مازئو، ۲۰۱۶). همچنین وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲) عوامل موقعیتی از جمله عوامل اجتماعی مانند هم‌تیمی‌ها و همسالان و همچنین والدین و مربیان را تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران می‌دانند. گبرگرگ و همکاران (۲۰۲۱) نیز دریافتند که داروسازان منبع بالقوهٔ عوامل دوپینگ هستند. علاوه بر این آلن و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که مسئولیت مربیان در قبال ورزشکاران، ارزش ورزش پاک و رویکرد به آمادگی و عملکرد در مبارزه با دوپینگ تأثیرگذار است. همچنین حلبچی (۲۰۰۸) دریافت دوپینگ در ایران

با معضلات خاصی همراه است که از آن جمله می‌توان به عدم مشاورهٔ ورزشکاران با افراد مطلع و اخذ اطلاعات غلط از افراد ناآگاه، گسترهٔ وسیع مصرف دارو در ورزشکاران غیرحرفه‌ای، استفاده از داروهای نامتناسب با نوع ورزش و داروهای پرعارضه و استاندارد نبودن مکمل‌های ورزشی در کشور اشاره کرد. نتایج تحقیقات پورفرد، افروزه و صفری جعفرلو (۲۰۲۱) نشان داد بین ناامیدی با خودناتوان‌سازی، ناامیدی با گرایش به دوپینگ و خودناتوان‌سازی با گرایش به دوپینگ رابطهٔ مثبت معنادار وجود دارد. سلطان احمدی، نجفیان و شهبازی (۲۰۱۹) پی بردند که نگرش به ورزش پهلوانی بر میزان تمایل به دوپینگ ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیر معناداری ندارد، اما بر میزان اطلاعات ورزشکاران تیم‌های ملی در خصوص دوپینگ تأثیرگذار است. همچنین مشخص کرد که بهبود اطلاعات در خصوص دوپینگ سبب کاهش تمایل به دوپینگ ورزشکاران تیم‌های ملی می‌گردد. افروزنده و تفاخ (۲۰۱۹) نگرش‌ها و باورهای غلط را از دلایل استفاده از مواد نیروزا عنوان می‌کنند. آن‌ها تمایل به عضلانی‌تر بودن، زیبایی بدن و افزایش حجم بدن را از جمله این نگرش‌های نادرست بیان کرده‌اند. طبق تحقیق سکولیچ و همکاران (۲۰۱۶) در مردان، احتمال دوپینگ برای ورزشکارانی که در سنین پایین‌تر به‌طور منظم مکمل‌های غذایی مصرف می‌کنند و ورزش خود را آلوده به دوپینگ می‌کنند بیشتر است، درحالی‌که تمایل کمتری برای دوپینگ در ورزشکاران زن که دانش بهتری در مورد تغذیهٔ ورزشی دارند، مشهود است. برخی اعتقاد دارند یک‌سری عوامل از ورزشکاران در برابر دوپینگ در ورزش محافظت می‌کند. چنانکه اریکسون، مک‌کنا و بک‌هوس (۲۰۱۵) معتقدند موضع اخلاقی قوی در برابر تقلب، خودکنترلی، تاب‌آوری در برابر فشارهای گروه‌های اجتماعی و سلامتی در طول عمر از عوامل محافظت‌کنندهٔ ورزشکاران در برابر دوپینگ است. کربی، موران و گورین (۲۰۱۱) دریافتند فرهنگ تیمی ورزشکاران یا گروه تمرینی و حوادث حساس در طول دوران حرفه‌ای ورزشکاران اغلب در تسریع مصرف مواد نیروزا مؤثر بود. هرچند که به‌صورت محکم نمی‌توان استدلال کرد که آیا این عوامل در مورد ورزشکاران معلول نیز وجود دارد یا نه، بر همین اساس یافته‌های مازئو، سانتاماریا و ایوارون (۲۰۱۵) نشان داد جوایز ورزش پارالمپیک و همچنین پیشرفت‌های گستردهٔ آن تأثیر زیادی در دوپینگ ورزشکاران معلول دارد. همچنین بیشتر ورزشکاران دارای معلولیت بیان کردند که بدون استفاده از دوپینگ می‌توان به نتایج بسیار خوبی در ورزش دست یافت (پالکا، بیگوسیب و اسپیزنی، ۲۰۲۲).

با توجه به مطالب اشاره‌شده، عواملی همچون عوامل اجتماعی مانند هم‌تیمی‌ها و همسالان و همچنین والدین و مربیان، ناامیدی، استفاده از داروهای نامتناسب و... می‌تواند دردوپینگ ورزشکاران غیرمعلول (سالم) تأثیرگذار باشد. به‌طور خلاصه تحقیق در خصوص عوامل مؤثر بر دوپینگ در ورزش معلولان نسبت به غیرمعلولان کمتر صورت گرفته است. حال این سؤال مطرح است تأثیر این عوامل در جامعهٔ معلولان که در سطح پاراالمپیک رقابت می‌کنند چقدر است؟

شایان ذکر است نتایج این پژوهش به ما کمک می‌کند تا با دلایل و تصورات و همچنین نظرهای ورزشکاران نخبهٔ معلول در مورد دوپینگ بیشتر آشنا شویم و تصویر دقیق‌تری از دوپینگ در ورزش معلولان ایجاد کنیم. همچنین یافته‌های ما ممکن است کمک زیادی به الف) عوامل مؤثر برای درک رفتار دوپینگ به‌ویژه در ورزشکاران نخبهٔ معلول، ب) درک بهتری از ماهیت پیچیدهٔ دوپینگ داشته باشید، ج) استفاده از یافته‌های ما به‌عنوان نقطهٔ شروع برای تئوری جدید رفتار دوپینگی در ورزش نخبگان معلول را گسترش دهد. با این توضیح هدف پژوهش حاضر بررسی ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول ایران است.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کیفی است که با استفاده از رویکرد تحلیل تماتیک انجام گرفته است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و ماهیت اکتشافی محسوب می‌شود. تحلیل تماتیک روشی فرایندی است که برای تجزیهٔ داده‌های متنی به‌کار می‌رود و داده‌های پراکنده و متمایز را به داده‌های غنی و موزون تبدیل می‌کند. روشی برای آگاهی، تجزیه و گزارش مدل‌های موجود در داده‌های کیفی است که هم برای عرضهٔ واقعیت و هم توجیه آن به‌کار می‌رود (سرکشیکیان و جامعه بزرگ، ۲۰۲۳). همچنین تحلیل تماتیک اصولاً راهبردی توصیفی است که کشف مفاهیم مهم از درون مجموعه‌ای از داده‌های کیفی را تسهیل می‌کند (نظری و همکاران، ۲۰۲۲). جامعهٔ آماری

پژوهش شامل ورزشکاران نخبهٔ معلول که عضو تیم ملی بودند و سابقهٔ حضور در مسابقات پارالمپیک را داشتند بود که مورد مصاحبه قرار گرفتند. با توجه به ماهیت پژوهش و روش تحلیل تماتیک، معیار انتخاب تعداد نمونهٔ آماری اشباع نظری بود. متناسب با ماهیت پژوهش ۱۶ نفر به‌عنوان نمونهٔ آماری انتخاب شدند و به‌صورت هدفمند و به شیوهٔ گلوله‌برفی تا رسیدن به اشباع نظری مورد مصاحبه قرار گرفتند. با این حال، برای شرکت در این مصاحبه، معیارهای ورود باید رعایت می‌شد: ۱. داشتن سن بالای ۱۸ سال، ۲. ورزش تعریف‌شده تحت کمیتهٔ بین‌المللی پارالمپیک (IPC) را دنبال کند، ۳. حضور به مدت حداقل پنج سال در تیم ملی و یا شرکت در مسابقات بین‌المللی. ابزار مورد استفاده در فرایند تحقیق، مصاحبهٔ نیمه‌ساختارمند بود. با توجه به محدودیت‌های آن، از انواع روش‌های حضوری و تماس صوتی برای انجام مصاحبه‌ها استفاده شد. زمان انجام مصاحبه‌ها بین ۲۲ تا ۶۵ دقیقه طول کشید و میانگین انجام مصاحبه‌ها ۳۵ دقیقه برآورد شد. در جریان مصاحبه، مصاحبه‌ها ضبط شد (در زمان تحقیق از مصاحبه‌شوندگان اجازهٔ ضبط مصاحبه گرفته شد). پس از آن پیاده‌سازی و آمادهٔ کدگذاری شدند. به‌منظور اطمینان از روایی مصاحبه ضمن دقت در انتخاب موضوع، برای کسب اطمینان از اعتبار در مراحل طراحی سؤالات، شیوهٔ مطرح کردن سؤالات، ضبط و پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و تحلیل مصاحبه‌ها دقت زیادی صورت گرفت که نتایج تحقیق از اعتماد خوبی برخوردار باشند. همچنین برای محاسبهٔ پایایی مصاحبه از پایایی بازآزمون استفاده شد. روش محاسبهٔ پایایی بین کدگذاری‌های انجام‌گرفته توسط محقق در دو فاصلهٔ زمانی بدین‌ترتیب است (محمدبیگی، محمدصالحی و علی گل، ۲۰۱۵):

$$\text{درصد پایایی} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times ۲}{\text{تعداد کل کُدها}} \times ۱۰۰٪$$

برای محاسبهٔ پایایی بازآزمون، از بین مصاحبه‌های انجام‌شده، سه مصاحبه به‌طور تصادفی انتخاب و هر کدام دو بار در فاصلهٔ زمانی ۳۰ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شدند و تعداد توافقات و عدم توافقات مشخص شد (جدول ۱).

جدول ۱. محاسبهٔ پایایی مصاحبه به روش بازآزمون

ردیف	مصاحبه	کل داده‌ها	توافقات	عدم توافقات	پایایی
۱	نهم	۱۷	۷	۲	۸۲
۲	یکم	۲۳	۱۰	۶	۸۶
۳	چهارم	۱۲	۵	۳	۸۳
۴	کل	۵۲	۲۲	۱۱	۸۴

در جدول ۱ مشاهده می‌شود، تعداد کل کدها برابر با ۵۲، تعداد کل توافقات برابر با ۲۲ و تعداد کل عدم توافقات برابر با ۹ بود. پایایی بازآزمون مصاحبه‌های انجام‌شده با استفاده از فرمول ذکرشده، ۱/۴۲ است. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۰/۸۴ است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش کدگذاری داده‌های کیفی استفاده شد، به این صورت که در حین انجام مصاحبه همهٔ مصاحبه‌ها ضبط شد و پس از پیاده‌سازی آنها، متن مصاحبه‌ها چندین بار توسط محقق بررسی و کدهای تحقیق از آن استخراج شد. مرحلهٔ بعدی فرایند تحلیل داده‌ها استفاده از معنادارترین یا فراوان‌ترین کدهای اولیه برای تقلیل میزان زیادی از داده‌ها بود. در واقع هدف از این بخش کدگذاری رسیدن به سطح بالاتری از انتزاع در قالب مقولات است. بنابراین در این مرحله از کدگذاری محقق با تعیین و مرتب کردن کدهای اولیه، کدهای مشابه و مشترک را در قالب یک مقولهٔ واحد قرار داد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۲ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان را نشان می‌دهد.

جدول ۲. توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	سن	جنسیت	سابقهٔ ملی	رشته	محل زندگی	تعداد مدال	بهترین عنوان کسب‌شده	علت معلولیت
P1	۱۳۶۲	زن	۱۲سال	والیبال نشسته	کرمان	۵	طلای آسیا ۲۰۱۱	مجروح جنگ
P2	۱۳۷۰	مرد	۶ سال	پرتاب نیزه	جیرفت	۴	طلای پارالمپیک توکیو۲۰۲۰	از بدو تولد
P3	۱۳۷۴	مرد	۱۰سال	فوتبال نابینایان	کرمان	۲	نقرهٔ پارالمپیک ریو ۲۰۱۶	براثر حادثه
P4	۱۳۶۷	مرد	۷سال	تیراندازی با کمان	کرمان	۱۵	طلای جهانی ۲۰۱۹ هلند	سقوط از ارتفاع
P5	۱۳۶۵	مرد	۱۶سال	فوتبال نابینایان	کرج	۶	نقرهٔ پارالمپیک ریو ۲۰۱۶	براثر حادثه
P6	۱۳۵۹	مرد	۱۸سال	پاراوزنه	رفسنجان	۱۴	نقرهٔ پارالمپیک توکیو۲۰۲۰	واکسن اشتباه
P7	۱۳۶۴	زن	۷سال	تیراندازی با کمان	کرمان	۱۴	چهارمی پارالمپیک ریو ۲۰۱۶	تصادف
P8	۱۳۶۸	مرد	۵سال	جودو	تهران	۴	طلای پارالمپیک ۲۰۲۰	از بدو تولد
P9	۱۳۵۶	مرد	۹سال	پرتاب وزنه	اصفهان	۷	چهارمی پارالمپیک ریو ۲۰۱۶	مصرف داروی پنی سیلین
P10	۱۳۶۵	مرد	۱۴سال	پاراوزنه	لنگرود	۱۹	برنز پارالمپیک توکیو ۲۰۲۰	تصادف
P11	۱۳۷۴	زن	۱۱سال	پرتاب نیزه	تبریز	۸	هفتمی پارالمپیک ریو۲۰۱۶	از بدو تولد
P12	۱۳۶۳	مرد	۲۳سال	پرتاب دیسک	خوزستان	۴۸	طلای پارالمپیک پکن۲۰۰۸	از بدو تولد
P13	۱۳۶۴	زن	۷سال	تیراندازی	شیراز	۱۰	طلای قهرمانی جهان کره جنوبی ۲۰۱۸	در اثر حادثه
P14	۱۳۴۸	مرد	۲۴سال	پرتاب نیزه	دزفول	۴۲	طلای پارالمپیک پکن ۲۰۰۸	مجروح جنگ
P15	۱۳۶۴	مرد	۱۶سال	وزنه‌برداری	کرج	۹	نقرهٔ پارالمپیک توکیو ۲۰۲۰	از بدو تولد
P16	۱۳۸۱	مرد	۶سال	پرتاب وزنه	بم	۷	طلای پاراآسیایی ۲۰۲۱	زلزله

جدول ۳ نتایج حاصل از کدگذاری مصاحبه‌های تحقیق را نشان می‌دهد.

جدول ۳. عوامل مؤثر در ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول

کد محوری	کدهای انتخابی	کدهای باز	کد مصاحبه‌شونده
ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ	عوامل مدیریتی	سیستم‌های ناکارامد ورزش معلولان	P1-P4-P7-P10-P11-P15
		کمبود امکانات ضددوپینگ	P1-P9-P11-P15
		تقلب در کلاس‌بندی	P1-P2-P3-P4-P5-P10-P11-P12-P14-P16
	عوامل فردی	تلقین‌های ذهنی	P1-P7-P11
		حس رقابت	P1-P4-P6-P11
		مشکلات مالی	P1-P4-P9-P10-P11-P8-P13-P14-P15
		کسب جوایز	P1-P3-P7-P9-P10-P12
		افزایش رکورد	P2-P3-P15-P16
		افزایش قدرت	P2-P8-P16
		بی‌اطلاعی ورزشکار	P2-P3-P4-P5-P6-P7-P8-P9-P10-P12-P13-P14-P15-P16
		انگیزهٔ کسب مدال	P3-P12-P13
		ضعف بدنی	P4-P5-P6-P10-P15
		جبران افت	P4-P9-P10-P11
		نداشتن اعتمادبه‌نفس	P6-P7-P15
		رسیدن راحت به موفقیت	P6-P9-P10-P11-P14
		ارتقا دادن خود	P8-P9-P10-P15
		الگوبرداری از بقیه	P8-P12-P13
	عوامل محیطی	داروهای تقلبی	P4-P5-P12-P13-P14-P15
		رقابت غیراخلاقی دوستان	P4-P6-P7-P14
		ناآگاهی مربی	P5-P6-P7-P11-P13-15
		مشاورهٔ مربیان	P6-P10-P12

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی ادراکات و دانش مربوط به دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول بود که با روش کیفی انجام شد. بر این اساس، نتایج تحقیق نشان داد در مجموع ۲۱ مورد در سه عامل (عوامل مدیریتی، فردی و محیطی) تأثیرگذار بودند. یکی از کدهای انتخابی عامل مدیریتی بود که ۳ کد باز (سیستم‌های ناکارامد ورزش معلولان، کمبود امکانات ضددوپینگ، تقلب در کلاس‌بندی) در شکل‌گیری این عامل تأثیرگذار بودند. برای مثال تقلب در کلاس‌بندی می‌تواند یکی از عوامل گرایش به دوپینگ تلقی شود، به این صورت که اگر ورزشکاری با توجه به نوع معلولیتش در کلاس‌بندی خود قرار نگیرد، می‌تواند نسبت به سایر ورزشکاران رکوردهای بهتری را از خود به‌جای بگذارد. چنانکه مصاحبه‌شوندهٔ دوم عنوان کرد ورزشکاری که با نامهٔ پزشک کلاس خود را تغییر می‌دهد، در رکوردش خیلی تأثیرگذار است و این به‌نوعی دوپینگ محسوب می‌شود، چون تقلب صورت می‌گیرد. همچنین مصاحبه‌شوندهٔ دهم بیان کرد تقلب در کلاس‌بندی به روح ورزش و جوانمردی آسیب می‌زند و نوعی رقابت نابرابر است. از سوی دیگر سیستم ناکارامد ورزش معلولان یکی دیگر از عوامل گرایش به دوپینگ است برای مثال کمیتهٔ بین‌المللی پارالمپیک فقط از تعداد محدود ورزشکارانی که در مسابقات انتخابی تیم ملی شرکت می‌کنند تست می‌گیرد، در همین زمینه مصاحبه‌شوندهٔ اول عنوان کرد سیستم ناکارامد ورزش معلولان سبب می‌شود افراد به‌راحتی دوپینگ کنند و

وارد تیم ملی و عرصه‌های بین‌المللی شوند. همچنین مصاحبه‌شوندهٔ چهارم بیان کرد عدم اطلاع‌رسانی و آموزش توسط فدراسیون در دوپینگ ورزشکاران تأثیرگذار است. در همین خصوص کارگرفرد، کاشی و سرلک (۲۰۰۹) بیان کردند باید توجه داشت که اگر برنامه‌های پیشگیری مناسب در خصوص مصرف مواد دوپینگی تدوین نشود، هر روز امکان آسیب بیشتر افزایش می‌یابد. با توجه به اینکه هرساله مواد دوپینگی به‌روزرسانی می‌شوند، اطلاع‌رسانی و آموزش از سوی فدراسیون در پیشگیری دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیرگذار است. همچنین وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲) بیان کردند سیستم ناکارامد ضددوپینگ از عواملی است که سبب شده ورزشکاران به‌راحتی تقلب کنند. در همین زمینه سکولیچ و همکاران (۲۰۱۶) بیان کردند عدم آموزش منظم در مورد دوپینگ توسط فدراسیون دلیل اصلی ناآگاهی ورزشکار است که به دوپینگ منجر می‌شود. در همین خصوص پالکا، بیگوسیب و اسپیزنی (۲۰۲۲) بیان کردند سیستم ضددوپینگ کامل نیست و ورزشکارانی که دوپینگ می‌کنند از ضعف‌های نظارت آن آگاه هستند. کمبود امکانات ضددوپینگ یکی دیگر از عواملی است که به دوپینگ منجر می‌شود. چنانکه مصاحبه‌شوندهٔ پانزدهم عنوان کرد با توجه به کمبود امکانات ضددوپینگ تست‌گیری بیشتر از ملی‌پوشان گرفته می‌شود. همچنین رحمان و همکاران (۲۰۲۲) بیان کردند یکی از روش‌های تشخیص دوپینگ تجزیه‌وتحلیل DNA است. با این حال، این روش پرهزینه و وقت‌گیر و فراتر از محدودیت‌های بودجهٔ سازمان‌های ضددوپینگ است. با توجه به پرهزینه بودن تست دوپینگ و در نتیجهٔ آن محدودیت در گرفتن تست دوپینگ از ورزشکاران، این موضوع سبب شده است تعدادی از ورزشکاران به‌راحتی دوپینگ کنند یا از تعداد زیادی از ورزشکارانی که دوپینگ می‌کنند، تست گرفته نشود. در همین زمینه بیرانوند و همکاران (۲۰۲۲) بیان کردند محدودیت و گران بودن کیت‌های تست دوپینگ از عواملی است که سبب می‌شود ورزشکاران به‌راحتی دوپینگ کنند. همچنین وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲) بیان کردند ورزشکاران از کمبود تست دوپینگ انتقاد می‌کنند. در کل نتایج تحقیق نشان داد که عوامل مختلف مدیریتی در دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیرگذارند که شناخت صحیح این عوامل و اتخاذ راهکارهایی اساسی جهت تجربهٔ درست و به‌موقع آنها توسط مسئولان و فدراسیون، می‌تواند به کاهش دوپینگ در بین ورزشکاران معلول کمک کند.

دومین کد انتخابی عامل فردی بود که ۱۴ کد باز (تلقین‌های ذهنی، حس رقابت، مشکلات مالی، کسب جوایز، افزایش رکورد، افزایش قدرت، عدم اطلاعات ورزشکار، انگیزهٔ کسب مدال، ضعف بدنی، جبران افت، عدم اعتمادبه‌نفس، رسیدن راحت به موفقیت، ارتقا دادن خود و الگوبرداری از بقیه) در شکل‌گیری این عامل تأثیرگذار بودند. برای مثال تلقین‌های ذهنی یکی از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران معلول است، چنانکه مصاحبه‌شوندهٔ هفتم بیان کرد برخی ورزشکاران در ذهن خود تصور می‌کنند با دوپینگ کردن مدالشان قطعی است. همچنین بلانک و همکاران (۲۰۱۶) بیان کردند هنجارهای ذهنی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌ها برای دوپینگ بودند، یعنی ورزشکار معتقد است حتماً باید دوپینگ کند تا موفق شود. در همین خصوص حلبچی (۲۰۰۸) بیان کرد نگرش شایع مبنی بر اینکه دوپینگ برای حصول موفقیت ضروری است، از عواملی است که به دوپینگ ورزشکاران منجر می‌شود. همچنین پالکا، بیگوسیب و اسپیزنی (۲۰۲۲) بیان کردند برخی ورزشکاران معتقدند تنها با مصرف مواد دوپینگی می‌توانند پیروز شوند. از نتایج دیگر تحقیق این بود که مشکلات مالی از عوامل تأثیرگذار بر دوپینگ است، در همین زمینه مصاحبه‌شوندگان سوم و پانزدهم به‌ترتیب بیان کردند «ورزشکاران معلول به دلیل اینکه از قشر ضعیف جامعه هستند نمی‌توانند حرفه‌ای زندگی کنند و مجبورند بیشتر تایم خود را سرکار باشند، به همین دلیل کمبودهای خود را با دوپینگ جبران می‌کنند». «بیشترین شرایطی که یک ورزشکار در برابر دوپینگ آسیب‌پذیر است زمانی است که تحت مشکلات مالی قرار می‌گیرد». همچنین شلی، تروور و پتروچی (۲۰۲۱) بیان کردند مجموع پول موجود در ورزش‌ها عامل دیگری است که تصور می‌شود در شیوع دوپینگ نقش دارد. سانتاماریا و مازئو (۲۰۱۴) بیان کردند یکی از دلایلی که ورزشکاران را به سمت مواد دوپینگی سوق می‌دهد، پول است. در همین خصوص بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند کسب منافع مالی و شرایط بد اقتصادی جامعه از عوامل گرایش به دوپینگ در ورزشکاران است. همچنین وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲) بیان کردند دوپینگ عمدتاً ناشی از پول و مشکلات مالی است. از سوی دیگر حس رقابت از دیگر عواملی است که به دوپینگ منجر می‌شود. در همین خصوص مصاحبه‌شوندهٔ ششم بیان کرد زمانی‌که رقابت بین دو ورزشکار، برای مثال انتخابی تیم ملی خیلی نزدیک باشد، احتمال دوپینگ افزایش می‌یابد. همچنین سانتاماریا و مازئو (۲۰۱۴) بیان کردند یکی از دلایلی که به دوپینگ منجر می‌شود، حس بیش‌ازحد به رقابت است. از نتایج دیگر تحقیق این بود که ناآگاهی ورزشکار از عوامل تأثیرگذار در

دوپینگ ورزشکاران معلول است، در همین خصوص مصاحبه‌شوندگان پنجم و دوازدهم بیان کردند عدم اطلاعات ورزشکار در مورد مواد ممنوعه سبب دوپینگ می‌شود. همچنین مورنته‌سانچز و زبالا (۲۰۱۳) بیان کردند کمبود دانش بین ورزشکاران وجود دارد که باید با استفاده از برنامه‌های آموزشی مناسب برطرف شود. بنابراین اطلاع‌رسانی و پیشگیری ضروری است و باید به ورزشکاران و ذی‌نفعان مرتبط رسیدگی شود. برای مثال برخی از آمپول‌ها جزء مواد ممنوعه هستند که ورزشکار اطلاعی از آن ندارد و به‌دلیل سرماخوردگی تزریق می‌کند که به دوپینگ منجر می‌شود. در همین خصوص بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند ناآگاهی ورزشکار از فهرست داروهای ممنوعه و نحوهٔ استفاده از مکمل‌ها از عواملی است که به دوپینگ ورزشکاران منجر می‌شود. همچنین هادی پورفرد، افروزه و صفری جعفرلو (۲۰۲۱) بیان کردند ناآگاهی ورزشکار از مواد ممنوعه و آژانس جهانی ضددوپینگ از دیگر عوامل گرایش به دوپینگ است. از نتایج دیگر تحقیق این بود که انگیزه برای کسب مدال از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ است، در همین خصوص مصاحبه‌شوندهٔ دوازدهم عنوان کرد برای برخی ورزشکاران کسب مدال بسیار مهم است، زیرا با کسب مدال در مسابقات پارالمپیک از خدمت مقدس سربازی معاف می‌شوند. همچنین بلانک و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند بازی‌های المپیک و پارالمپیک مهم‌ترین رویداد در زندگی یک ورزشکار و کسب مدال در آن محسوب می‌شود. ضعف بدنی یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار در مصرف دوپینگ است، در همین زمینه مصاحبه‌شوندگان پنجم و دهم بیان کردند ورزشکاران برای جبران کمبودها و ضعف‌های بدنی خود به دوپینگ روی می‌آورند. برای مثال یک شناگر به رکوردی که در نظر داشته است نرسیده و ضعف بدنی ورزشکار موجب این امر شده است که سبب می‌شود ورزشکار این ضعف را با دوپینگ جبران کند. همچنین مازئو (۲۰۱۶) بیان کرد ورزشکاران برای بهبود عملکرد و جبران ضعف بدنی دوپینگ می‌کنند. در همین خصوص سلطان احمدی، نجفیان و شهبازی (۲۰۱۶) بیان کردند بسیاری از ورزشکاران برای بهبود کارایی ورزشی و جبران کمبودها از مواد دوپینگی استفاده می‌کنند. از نتایج دیگر این تحقیق این بود الگوبرداری از بقیه از عوامل تأثیرگذار بر دوپینگ ورزشکاران است، در همین زمینه نطومانیس، بارکوکیس و بک هوس (۲۰۱۴) بیان کردند که رفتارهای دوپینگی در افرادی که دوستانی داشتند که دوپینگ کرده بودند، در مقایسه با کسانی که این کار را نکردند بیشتر بود، به‌طور مشابه مصاحبه‌شوندگان هشتم و سیزدهم معتقدند که الگوبرداری از تجارب دوستان، هم‌تیمی‌ها و بقیه تأثیر زیادی روی ورزشکار برای مصرف دوپینگ می‌گذارد. علاوه بر این مارتینلی و همکاران (۲۰۲۳) در این خصوص معتقدند که شرکت‌کنندگان به‌طور مفصل در خصوص اینکه چگونه دوپینگ توسط دیگران (به‌عنوان مثال رقبا، ورزشکاران، یا حتی هم‌تیمی‌ها) می‌تواند تأثیر مخربی بر سلامت عاطفی و روانی، انگیزه و اهداف عملکردی ورزشکاران داشته باشد. برای مثال یکی از دوستان ورزشکار دوپینگ می‌کند و به موفقیت می‌رسد و این موضوع سبب می‌شود که ورزشکار به فکر دوپینگ کردن بیفتد. همچنین سانتاماریا و مازئو (۲۰۱۴) بیان کردند یکی از دلایلی که به دوپینگ منجر می‌شود تقلید از بقیهٔ ورزشکاران است. در همین خصوص شارع‌پور و همکاران (۲۰۱۸) بیان کردند ورزشکارانی که در اطرافیان خود کسانی داشتند که مواد نیروزا مصرف کرده بودند احتمال درگیر شدن آنها به دوپینگ هفت برابر افزایش می‌یابد. همچنین کربی، موران و گورین (۲۰۱۱) بیان کردند الگوبرداری از بقیه از عواملی است که ورزشکار را به سمت دوپینگ سوق می‌دهد. یکی دیگر از عوامل فردی که روی دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیر می‌گذارد، رسیدن راحت به موفقیت است، در همین خصوص مصاحبه‌شونده چهاردهم بیان کرد، ورزشکاران برای تسریع در موفقیت به دوپینگ روی می‌آورند. همچنین مصاحبه‌شوندگان نهم و ششم به این موضوع اشاره کردند که ورزشکاران به باور اشتباه که می‌توانند راه صدساله را یک‌شبه بروند به مصرف دوپینگ رجوع می‌کنند. در همین خصوص مورنته‌سانچز و زبالا (۲۰۱۳) بیان کردند دلایل اولیه ارائه‌شده برای استفاده از مواد ممنوعه شامل دستیابی راحت به موفقیت ورزشی از طریق بهبود عملکرد بود. در همین خصوص بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند عدم صبر و تمایل به زود نتیجه گرفتن از عواملی است که به دوپینگ ورزشکار منجر می‌شود. همچنین مازئو (۲۰۱۶) بیان کرد دوپینگ به رسیدن آسان به موفقیت منجر می‌شود که در ورزشکاران تأثیرگذار است. از نتایج دیگر تحقیق تأثیر افزایش قدرت بر دوپینگ معلولان بود. در این خصوص مصاحبه‌شوندهٔ دوم بیان کرد ورزشکاران دوپینگ می‌کنند تا قدرت خود را افزایش دهند همچنین زرنزویچ و زرنزویچ (۲۰۱۶) نیز به افزایش قدرت از طریق تجویز مواد ممنوعه اشاره کردند. برای مثال یک ورزشکار پاورلیفتینگ برای افزایش قدرت خود از مواد دوپینگی استفاده می‌کند. ارتقا دادن خود یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر دوپینگ ورزشکاران معلول است، چنانکه مصاحبه‌شوندهٔ پانزدهم بیان کرد نتیجه گرفتن و ارتقا دادن خود، عاملی است که می‌تواند به دوپینگ منجر شود، یعنی نتیجه‌گرا بودن یک ورزشکار و اینکه یک ورزشکار به‌دنبال ارتقای جایگاه و مدال خود باشد، در

دوپینگ ورزشکار تأثیرگذار است. چنانکه سانتاماریا و مازئو (۲۰۱۴) بیان کردند یکی از دلایلی که به دوپینگ منجر می‌شود، کسب نتیجهٔ عالی و پیروزی است. در همین خصوص بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند توجه صرف به نتیجه و ارتقا دادن خود از عوامل تأثیرگذار بر دوپینگ ورزشکاران است. از نتایج دیگر این تحقیق، کسب جوایز در دوپینگ معلولان تأثیرگذار است. در همین خصوص مصاحبه‌شوندگان دوازدهم و هفتم به‌ترتیب بیان کردند «رسیدن به جوایز نقدی از عوامل تأثیرگذار بر دوپینگ ورزشکاران معلول است». «کسب جایزه و به‌دست آوردن جایزه عاملی است که می‌تواند به دوپینگ در ورزشکاران معلول منجر شود». همچنین اریکسون، مک‌کنا و بک‌هوس (۲۰۱۵) بیان کردند کسب جوایز از عواملی است که به دوپینگ ورزشکاران منجر می‌شود. افزایش رکورد یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران معلول است. چنانکه مصاحبه‌شوندهٔ دوم بیان کرد ورزشکاران برای افزایش رکورد خود به دوپینگ روی می‌آورند. برای مثال یک ورزشکار پارادومیدانی برای اینکه رکورد بهتری از خود به‌جای بگذارد دوپینگ می‌کند. همچنین بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند افزایش رکورد از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران است. نداشتن اعتمادبه‌نفس یکی دیگر از عواملی است که به دوپینگ در ورزشکاران معلول منجر می‌شود. در همین زمینه مصاحبه‌شوندهٔ پانزدهم بیان کرد عدم اعتمادبه‌نفس کافی که یک ورزشکار خودش را در حد رقیبان خودش نمی‌داند، می‌تواند منجر به مصرف دوپینگ شود. همچنین شمسایی و احمدیان (۲۰۲۰) و کربی، موران و گورین (۲۰۱۱) بیان کردند نداشتن اعتمادبه‌نفس از عوامل مهم دوپینگ در ورزشکاران است. در همین خصوص اریکسون، مک‌کنا و بک‌هوس (۲۰۱۵) بیان کردند عدم اعتمادبه‌نفس کافی و عزت نفس پایین از عواملی است که ورزشکار را به سمت دوپینگ سوق می‌دهد. آخرین عامل فردی که منجر به دوپینگ در ورزشکاران معلول می‌شود جبران افت است. در همین خصوص مصاحبه‌شونده سیزدهم بیان کرد ورزشکارانی که به‌دلیل شرایط خاص از ورزش دور می‌شوند و افت می‌کنند می‌خواهند با مصرف دوپینگ افت خود را جبران کنند، به‌طور مشابه بلادورث و مک‌نامی (۲۰۱۰) اشاره کردند که ورزشکاران آسیب‌دیده برای جبران افت و تسریع زمان بهبود، که امکان شرکت در یک رویداد ورزشی بزرگ را ممکن می‌سازد، به مصرف دوپینگ روی می‌آورند. در همین خصوص بیرانوند و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند ترمیم آسیب‌دیدگی و جبران افت ناشی از آن از عواملی است که ورزشکار را به سمت دوپینگ سوق می‌دهد. همچنین کربی، موران و گورین (۲۰۱۱) بیان کردند تسریع در زمان بهبود یافتن آسیب‌دیدگی و جبران افت از عواملی است که به دوپینگ ورزشکار منجر می‌شود. در کل نتایج تحقیق نشان داد که عوامل مختلف فردی در دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیرگذارند که شناخت صحیح این عوامل و اتخاذ راهکارهایی اساسی جهت تجربهٔ درست و به‌موقع آنها توسط ورزشکاران، می‌تواند به کاهش دوپینگ در بین ورزشکاران معلول کمک کند.

سومین کد انتخابی عامل محیطی بود که چهار کد باز (داروهای تقلبی، رقابت غیراخلاقی دوستان، ناآگاهی مربی، مشاورهٔ مربیان) در شکل‌گیری این عامل تأثیرگذار بودند. اولین عامل تأثیرگذار داروهای تقلبی است. در همین زمینه مصاحبه‌شوندهٔ پنجم بیان کرد مکمل‌ها و داروهای تقلبی که ورزشکار استفاده می‌کند، از عواملی است که به دوپینگ منجر می‌شود. برای مثال یک ورزشکار مکملی خریداری می‌کند که ممنوع نیست اما به دلیل تقلبی بودن و داشتن مواد ممنوعه به دوپینگ ورزشکار منجر می‌شود. همچنین دی‌رز (۲۰۰۸) نشان داد که برخی از این محصولات نه‌تنها حاوی آنچه ادعا می‌کنند، طبق برچسب‌ها نیستند، بلکه حاوی پروهورمون‌هایی (ناندرولون و تستوسترون) هستند که ممکن است باعث کنترل مثبت دوپینگ شوند. در همین خصوص حلب چی (۲۰۰۸) بیان کرد استاندارد نبودن مکمل‌های ورزشی و تقلبی بودن آنها از عواملی است که منجر به دوپینگ ورزشکاران می‌شود. رقابت غیراخلاقی دوستان دومین عامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران معلول است. در همین خصوص مصاحبه‌شوندگان چهارم و ششم به‌ترتیب بیان کردند «دوستانی که به‌خصوص با دادن قرص به‌صورتی که ورزشکار متوجه نشود باعث دوپینگ ورزشکار می‌شوند». در غذا یا نوشیدنی ورزشکار بدون اینکه متوجه شود مادهٔ نیروزا ریخته می‌شود که به مثبت شدن تست دوپینگ ورزشکار منجر می‌شود. از عوامل دیگر تأثیرگذار بر دوپینگ ورزشکاران معلول ناآگاهی مربیان است. در همین خصوص مصاحبه‌شوندهٔ پنجم بیان کرد مربیانی که بدون اطلاع از مواد ممنوعه دارو تجویز می‌کنند، می‌تواند سبب مثبت شدن تست دوپینگ ورزشکار شود، یعنی مربی مکمل یا دارویی تجویز می‌کند که اطلاع ندارد جزء مواد ممنوعه است و دوپینگ محسوب می‌شود. همچنین انگلبرگ، موستون و بلانک (۲۰۱۹) بیان کردند تحقیقات نشان می‌دهد که بسیاری از مربیان دانش لازم برای بحث در مورد مسائل ضددوپینگ را با ورزشکاران خود ندارند. در همین خصوص وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲)

بیان کردند مربیان در مورد مسائل مربوط به دوپینگ به‌خوبی آگاهی ندارند. همچنین آلن و همکاران (۲۰۱۷) بیان کردند دانش محدود مربیان در مورد دوپینگ از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران است. مشاورهٔ مربیان آخرین عامل محیطی است که منجر به دوپینگ ورزشکاران معلول می‌شود. در همین زمینه مصاحبه‌شوندهٔ دهم بیان کرد مشاوره از طریق مربی از عوامل تأثیرگذار در دوپینگ ورزشکاران معلول است، یعنی مربی با اینکه آگاهی دارد یک دارو یا مکمل ممنوعه است باز هم به ورزشکار خود پیشنهاد می‌دهد که مصرف کند. همچنین اشنایدر و فریدمن (۲۰۰۶) اشاره کردند بدیهی است که با توجه به فرصت ورزشکاران، مربیان آن‌ها برای ایجاد مزیت رقابتی در ورزش به بسیاری از تکنیک‌ها و مواد غیرقانونی متوسل خواهند شد. در همین خصوص شارع پور و همکاران (۲۰۱۸) بیان کردند استفادهٔ ورزشکاران از مواد نیروزا می‌تواند نتیجهٔ درخواست مربیان باشد. همچنین وبر، پترسون و بلانک (۲۰۲۲) بیان کردند مربیان ورزشکاران را به مصرف مواد دوپینگی تشویق می‌کنند. در همین زمینه آلن و همکاران (۲۰۱۷) بیان کردند مربیان اغلب به‌عنوان عامل بالقوه‌ای در دوپینگ ورزشکاران شناسایی می‌شوند. همچنین حلبچی (۲۰۰۸) بیان کرد تأکید و فشار مربی برای پیروزی از عواملی است که به دوپینگ ورزشکاران منجر می‌شود. در کل نتایج تحقیق نشان داد که عوامل مختلف محیطی در دوپینگ ورزشکاران معلول تأثیرگذارند که شناخت صحیح این عوامل و اتخاذ راهکارهایی اساسی جهت تجربهٔ درست و به‌موقع آنها توسط افراد تأثیرگذار بر ورزشکار، می‌تواند به کاهش دوپینگ در بین ورزشکاران معلول کمک کند.

به‌طور کلی نتایج تحقیق نشان داد که عوامل مختلفی بر دوپینگ ورزشکاران نخبهٔ معلول تأثیرگذارند که شناخت صحیح این عوامل و اتخاذ راهکارهایی اساسی جهت تجربهٔ درست و به‌موقع آنها توسط ورزشکاران نخبهٔ معلول، می‌تواند به کاهش دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول کمک کند. از طرفی مدیران و مسئولان ورزشی کشور به‌خصوص در حوزهٔ دوپینگ می‌توانند با الهام از عوامل کشف‌شده در این تحقیق و اتخاذ راهکارهای عملیاتی در خصوص هر عامل و در هر مرحله به‌عنوان مثال دسترسی راحت به امکانات و تجهیزات ضددوپینگ، برگزاری کلاس‌های آموزشی و... در کاهش دوپینگ در ورزشکاران نخبهٔ معلول تأثیرگذار باشند. به این ترتیب، دوپینگ نکردن بین ورزشکاران ضمن ارتقای سلامت ورزشکار و ایجاد شادابی و شرایطی برابر در مسابقات ورزشی می‌تواند از انجام هزینه‌های بی‌شمار توسط ورزشکاران و دولت جلوگیری کند و الگوها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای موجود به‌خصوص در زمینهٔ دوپینگ را دستخوش تغییر کند.

تقدیر و تشکر

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از تمامی مشارکت‌کنندگان که با صبر و بردباری در انجام این پژوهش یاری رساندند، سپاسگزاری کنند. همچنین از داوران محترم به‌سبب ارائهٔ نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

Afrondeh, T., & Tafakh, A. (2019). "Doping in sports a serious social harm". Journal of Sport Sciences, University of Tehran, 32, 1-5. (In Persian)

Allen, J. B. Morris, R. Dimeo, P. & Robinson, L. (2017). "Precipitating or prohibiting factor: Coaches' perceptions of their role and actions in anti-doping". International Journal of Sports Science & Coaching, 12(5), 577-587.

Biranvand, M. Rajabi Noush Abadi, H. Sadjadi, S. & Hamidi, M. (2021). "A study on causes of elite athletes' tendency to doping". Strategic studies on youth and sports, 19(50), 83-94. (In persian).

Blank, C. Kopp, M. Niedermeier, M. Schnitzer, M. & Schobersberger, W. (2016). "Predictors of doping intentions, Susceptibility, and behaviour of elite athletes: A meta-analytic review". SpringerPlus, 5(1), 1-14.

Bloodworth, A. & McNamee, M. (2010). "Clean Olympians? Doping and anti-doping: The views of talented young british athletes". International journal of drug policy, 21(4), 276-282.

Brittain, I. (2016). "The paralympic games explained. Routledge".

De Rose, MD. & Eduardo, H. (2008). "Doping in athletes–an update". Clinics in sports medicine, 27(1), 107-130.

Engelberg, T. Moston, S. & Blank, C. (2019). "Coaches' awareness of doping practices and knowledge about anti-doping control systems in elite sport". Drugs: education, Prevention and policy, 26(1), 97-103.

Erickson, K. Backhouse, S. H. & Carless, D. (2016). "“The ripples are big”: Storying the impact of doping in sport beyond the sanctioned athlete". Psychology of sport and exercise, 24, 92-99.

Erickson, K. McKenna, J. & Backhouse, S. H. (2015). "A qualitative analysis of the factors that protect athletes against doping in sport". Psychology of Sport and Exercise, 16, 149-155.

Gebregergs Hailu, H. Yirsaw Gobezie, M. Tuha, A., Mulugeta, R. & Ahmed Mohammed, S. (2021). "Doping Knowledge, Attitude and Practice of Pharmacists in Dessie, Northeast Ethiopia". Integrated Pharmacy Research and Practice, 43-50.

Hadipour, M. Afroozeh, M. S. & Safari jafarloo, H. R. (2021). "The relationship between disappointment and self-handicapping with doping tendency in athletes". Sport psychology studies, 9(34), 259-282. (In Persian).

Halabchi, F. (2007). "Doping in athletes". Hakim research journal, 10(1), 1-12. (In Persian).

Hatami, S. Saboonchi, R. Sekhavat, A. Ahar, M. & Mosavi, H. (2012). "Comparing the quality of life among participated and non-participated veterans and imperfectives in sport activities". Journal of sport bioscience researches, 2(7), 29-36. (In persian).

Kargarfard, M. Kashi, A. & Sarlak, Z. (2009). "Prevalence of ergogenic substances uses and athletes' knowledge of effects and side effects of them in lorestan province, Western part of iran". Journal of fundamentals of mental health, 11(2 (42)), 123-134. (In Persian).

Khodabakhshi koolaee, A. Esmaeilifar, A. & Falsafinejad, M. R. (2015). "Comparison of life meaning and hopefulness between spinal cord injuries". Blinds, and healthy people in Kerman-Iran, 1 (3), 54-64. (In Persian).

Kirby, K. Moran, A. & Guerin, S. (2011). "A qualitative analysis of the experiences of elite athletes who have admitted to doping for performance enhancement". International journal of sport policy and politics, 3(2), 205-224.

Leonardi, M. Bickenbach, J. Ustun, T. B. Kostanjsek, N. & Chatterji, S. (2006). "The definition of disability: What is in a name?" The Lancet, 368(9543), 1219-1221.

Makhov, A. S. Stepanova, O. N. Shmeleva, S. V. Petrova, E. A. & Dubrovinskaya, E. I. (2015). "Planning and organization of sports competitions for disabled people: Russian experience". Bioscience's biotechnology research Asia, 12(1), 877-886.

Martinelli, L. A. N Thrower, S. Heyes, A. Boardley, I. D. Backhouse, S. H. & Petróczi, A. (2023). "The good, The bad, and the ugly: A qualitative secondary analysis into the impact of doping and anti-doping on clean elite athletes in five European countries". International Journal of Sport Policy and Politics, 1-20.

Mazzeo, F. (2016). "Drug abuse in elite athletes: Doping in sports". Sport Science, 9(2), 34-41.

Mazzeo, F. Santamaria, S. & Iavarone, A. (2015). "“Boosting” in Paralympic athletes with spinal cord injury: Doping without drugs". Functional neurology, 30(2), 91-98.

Mohammadbeigi, A. Mohammadsalehi, N. & Aligol, M. (2015). "Validity and Reliability of the Instruments and Types of Measurments in Health". Applied Researches, 13 (12), 1153-1170. (In Persian).

Morente-Sánchez, J. & Zabala, M. (2013). "Doping in sport: A review of elite athletes' attitudes, Beliefs, and knowledge". Sports medicine, 43, 395-411.

Nazari, S. RamezaniNejad, R. Goharrostami, H. R. & Rahmati, M. M. (2022). "Representation of gender dominant discourses in women's sports with a sociological approach". Strategic Sociological Studies in Sport, 2(3), 223-239. (In Persian).

Ntoumanis, N. Ng, J. Y. Barkoukis, V. & Backhouse, S. (2014). "Personal and psychosocial predictors of doping use in physical activity settings: A meta-analysis". Sports medicine, 44, 1603-1624.

Palka, M. Z. Bigosińska, M. & Spieszny, M. (2022). "The attitudes and beliefs of paralympians and athletes with disabilities on doping in sport". Journal of Kinesiology and Exercise Sciences, 32(99), 9-17.

Rahman, M. R. Piper, T. Geyer, H. Equey, T. Baume, N. Aikin, R. & Maass, W. (2022). "Data analytics for uncovering fraudulent behaviour in elite sports". ICIS 2022 Proceedings. 13, 2411.

Santamaria, S. & Mazzeo, F. (2014). "Ethical issues and doping in Olimpic and Paralympic Games". Sports Medicine Journal/Medicina Sportivâ, 10(4), 2411-2417.

Sarkeshikiyan, S. M. & Jamebozorg, Z. (2023). "Thematic analysis: Clinical trial of teaching and learning technologies and its experienced capabilities in improving neurodevelopmental disorders: (with emphasis on special learning disability". Mental retardation, Autism spectrum). Information and communication technology in educational sciences, 13(3), 91-115. (In Persian).

Schneider, A. J. & Friedmann, T. (2006). "The problem of doping in sports". Advances in genetics, 51, 1-9.

Sekulic, D. Tahiraj, E. Zvan, M. Zenic, N. Uljevic, O. & Lesnik, B. (2016). "Doping attitudes and covariates of potential doping behaviour in high-level team-sport athletes; Gender specific analysis". Journal of sports science & medicine, 15(4), 606-615.

Shamsaei, N. & Ahmadian, N. (2020). "Investigation of psychological relationship between the level of religiosity and doping susceptibility among bodybuilding athletes". Religion and health, 8(1), 30-38. (In Persian).

Sharepour, M. Kabiri, S. Rahmati, M. M. & Riahi, M.S. (2018). "The social learning process of illegal performance-Enhancing drugs (doping) use among professional athletes". Iranian journal of social problems, 9(2), 117-138. (In Persian).

Shelley, J. Thrower, S. N. & Petróczi, A. (2021). "Racing clean in a tainted world: A qualitative exploration of the experiences and views of clean British elite distance runners on doping and anti-doping". Frontiers in psychology, 12, 673087.

Sobhani, A. Andam, R. & Zarifi, M. (2015). "Study and prioritizing the factors and barriers to sport participation of disabled people of ahvaz city". Organizational behavior management in sport studies, 2(6), 41-48. (In persian).

Soltan Ahmadi, T. Najafian, F. & Shahbazi, M. (2019). "Amount of information about doping and the tendency to doping athletes of national teams". Sport psychology studies, 8(28), 193-206. (In Persian).

Weber, K. Patterson, L. B. & Blank, C. (2022). "An exploration of doping-related perceptions and knowledge of disabled elite athletes in the UK and Austria". Psychology of Sport and Exercise, 58, 102061.

Weber, K. Patterson, L. B. & Blank, C. (2022). "Doping in disabled elite sport: Perceptions, Knowledge and opinions from the perspective of German and UK coaches". Psychology of sport and exercise, 62, 102233.

Zrnzević, J. & Zrnzević, N. (2016). "The use of doping in paralympic sport". In book of proceedings (p.162).